

Anders leven en zorgen.
Naar een gelijkwaardig
samenspel tussen naasten,
vrijwilligers en beroepskrachten.

Inspiratiebijeenkomst 18 oktober 2022

Welkom en inleiding

*Jean Pierre Wilken
Lector Participatie, Zorg en Ondersteuning
Hogeschool Utrecht*

*Programma-ondersteuner kUS programma
Samenspel Informele en Formele Zorg*

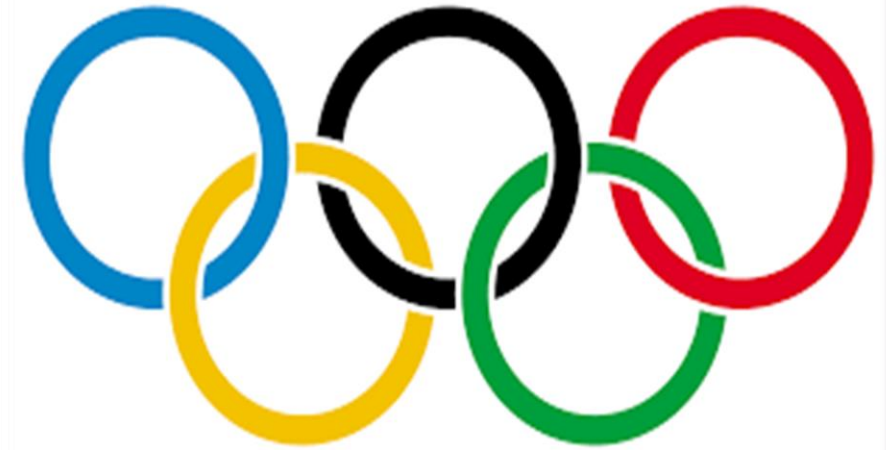

Over het kennisplatform Utrecht Sociaal Domein

Netwerk van partijen op gebied van welzijn, zorg, bestuur & beleid, opleidingen en onderzoek

Doelen:

1. Ondersteunen van lokale ontwikkelingen
2. Ontsluiten en verbinden van kennis en ervaring
3. Organiseren van ontmoetingen (werelden verbinden)
4. Onderzoeken en ontwikkelen van kennis rondom maatschappelijke vraagstukken
5. Opleidingen goed laten aansluiten bij wat belangrijk is voor (toekomstige) professionals

Over het programma

Samenspel Informele en Formele Zorg

In dit programma bevorderen we de kennisdeling tussen partijen die zich bezighouden met mantelzorg en andere vrijwillige inzet, zoals het Netwerk Informele Zorg Utrecht (NIZU), zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, opleidingen en onderzoeksinstellingen

Voorbeelden: inspiratiebijeenkomsten, Kennisplein Informele Zorg

We delen goede voorbeelden en stimuleren innoverende initiatieven op het gebied van praktijk, opleiding en beleid.

Voorbeelden: Ambassadeurs informele zorg, Samen Oplopen, etc.

We werken aan betere kennis binnen de mbo- en hbo-opleidingen over het samenwerken met en ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.

Voorbeelden: project competenties informele zorg, boek Hartenkreten van Mantelzorgers.

Kijk voor meer informatie op de website van het kUS: www.kus.hu.nl en doe mee!

Onze uitdagingen....

Hoe zien we de verhouding tussen informele en formele zorg (visie)?

- Een zinvol *en* noodzakelijk complementair samenspel
‘natuurlijke zorg eerst, professionele zorg aanvullend’
- Machtsposities: gelijkwaardigheid en wederkerigheid
- Betaald en onbetaald: mantelzorg = werk

Hoe vinden we elkaar (in de praktijk)?

- Verwachtingen uitspreken
- Rollen en verantwoordelijkheden duidelijk afstemmen
- Regie en gedeelde regie
- Evenwichtige inzet en (voorkomen van over) belasting

Onze uitdagingen....

De Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) pleit voor een fundamentele herziening van de relaties tussen formele en informele zorg.

“Er is een stevige maatschappelijke dialoog nodig over hoe we als samenleving anders kunnen en willen zorgen.”

“De inrichting van het systeem blijkt in de praktijk op velerlei manieren een belemmering te vormen in de samenwerking tussen naasten, vrijwilligers en beroepskrachten.”

Anders leven en zorgen. Naar een gelijkwaardig samenspel tussen naasten, vrijwilligers en beroepskrachten.

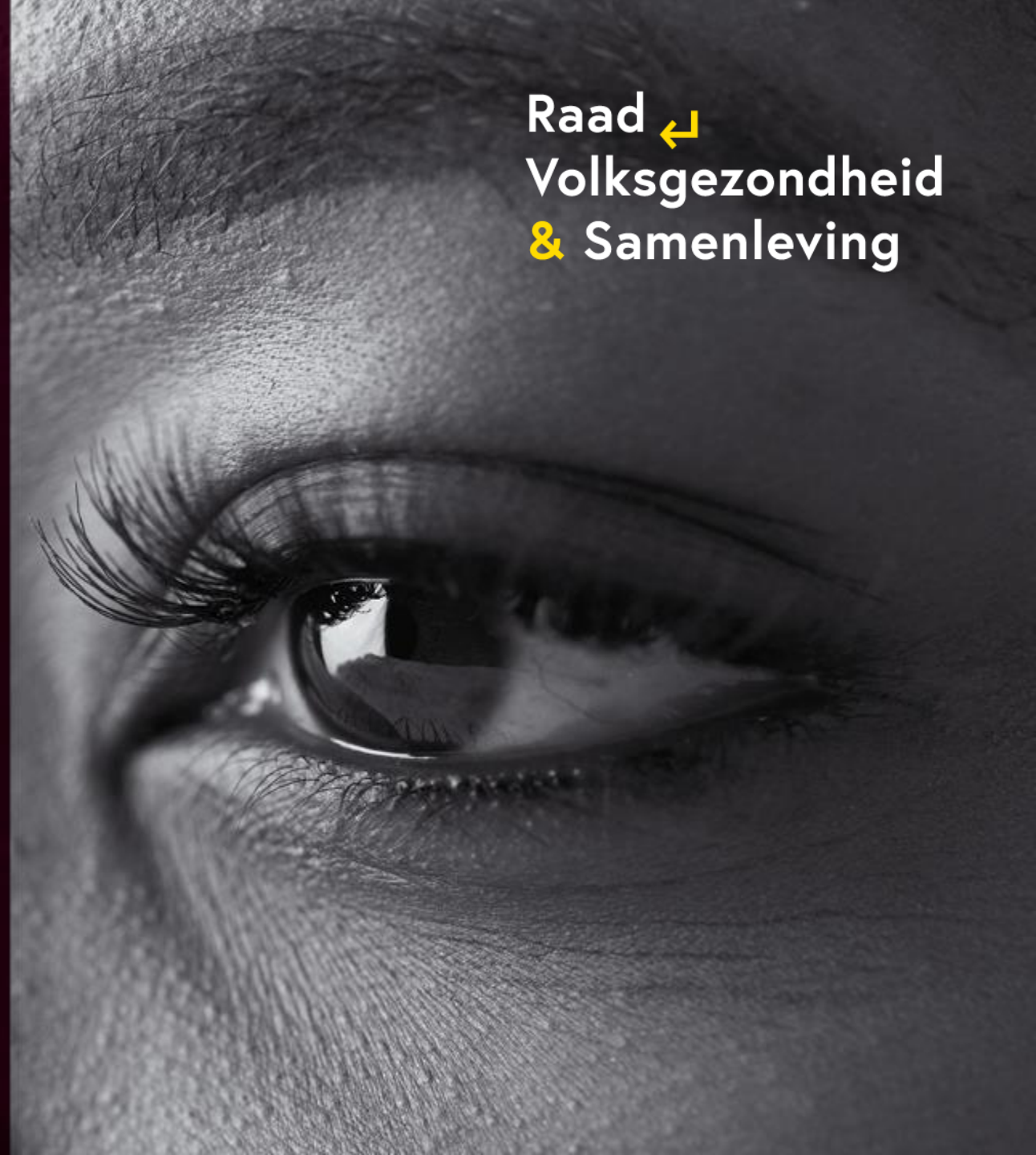

*Antoinette Reerink, Senior Adviseur
bij de Raad voor Volksgezondheid
en Samenleving (RVS).*

Raad ↙
Volksgezondheid
& Samenleving

↳ Anders leven & zorgen

**Naar een gelijkwaardig samenspel tussen naasten,
vrijwilligers en beroepskrachten**

Antoinette Reerink

Kennisplatform Utrecht Sociaal Domein

18 oktober 2022

De druk loopt op en dat voelen we elke dag

Voor allen bekend:

- Vergrijzing, medische mogelijkheden
- Medische mogelijkheden
- Verwachtingen van de samenleving
- Meer langdurige zorgvragen, langer thuis

- Te weinig betaalde krachten
- Relatieve aantal informele zorgverleners daalt
- Werkdruk loopt op, risico overbelasting en uitval

→ Zorgkloof

Relaties formele & informele zorg versterken

Vraag:

- Hoe kunnen we de relatie tussen beroepskrachten, naasten en vrijwilligers herijken om – ook bij oplopende personeelstekorten – optimale zorg en ondersteuning te bieden voor hulpvragers in de langdurige zorg?

Pleidooi voor een fundamentele omslag

- Nieuwe verdeling verantwoordelijkheden
- Gelijkwaardige samenwerking in een team
- Niet voor elke zorgvraag is een beroepskracht nodig
- Lijkt vanzelfsprekend maar vraagt echt andere benadering

Hindernissen informele zorg

Algemeen: Waardering & erkenning

Naasten:

- U hoeft niets meer te doen
- Het wordt me niet gevraagd
- We kunnen niet mee beslissen
- Informatie/overzicht ontbreekt

Vrijwilligers:

- Ik ben geen klusjes-opknapper
- Mijn rol is eigenstandig
- Onbekendheid vrijwilligerspotentieel

Hindernissen formele zorg

Algemeen: Samenwerken met informele zorg is een van de moeilijkste opgaven

- Over mijn domein heb ik zeggenschap
- Ik heb er voor geleerd
- Anderen betrekken is teken van falen
- Alleen met de cliënt heb ik een relatie
- Familie is vaak lastig en verwacht veel
- Het is te druk om te netwerken

Wet- en regelgeving

- De Wet BIG bevat géén belemmeringen voor beroepskrachten om samen te werken met *naasten*. Zorgorganisaties zijn niet aansprakelijk voor wat naasten doen.
- Vragen over aansprakelijkheid maken zorgorganisaties terughoudend over risico's onder hun dak.
- Als *vrijwilligers* voor een zorgorganisatie werken, en zij berokkenen schade aan een cliënt, is de zorgaanbieder wel aansprakelijk.
- Voorbehouden handelingen: naasten mogen deze uitvoeren omdat zij niet-beroepsmatig zorg verlenen. Vrijwilligers die voor een zorgorganisatie werken moeten toegerust zijn en onder toezicht staan.

Goede voorbeelden: informele blik

Almere

- Informele zorg in alle wijkteams
- Aandacht dreigende overbelasting mantelzorgers
- Op- en afschalen natuurlijk proces (specialisten kijken mee)
- Gemeente ziet opbrengsten en investeert
- Ook bereidwillige buurtbewoners kunnen terecht bij wijkteam
- Achter alles zit vraag: hoe kunnen wij het netwerk bewoner versterken?
- Wijkteam werken aan verbindingen

Utrecht

- Netwerk informele zorg Utrecht.
- Ambassadeurs informele zorg
- Elke week mee de casuïstiek doornemen
- Door informele bril kijken
- Operationalisering samenwerking formele zorg

↳ Fundamentele omslag

- **Positioneel het informele netwerk als onderdeel van een team**
- **Waardeer elkaar als gelijkwaardige partners**
- **Laat strakke kaders los en vereenvoudig regels**

Raad ↵
Volksgezondheid
& Samenleving

Zorgcontinuüm

- Er is een ecologie van vormen en gedaantes aan het ontstaan in de zorg, strakke categorieën knellen
- De variatie aan mengvormen groeit naarmate de personeelskrapte toeneemt
- Dat is positief, maar kan ook tot negatieve gevolgen leiden

Géén herhaling participatiesamenleving

- Geen zelfredzaamheid, maar samen
- Gelijkwaardig i.p.v. top-down; opheffing afstand formele en informele zorg
- Informele zorg niet op de tweede plaats; van meet af aan samen optrekken (elkaar stutten)
- Geen instrumentele inzet vrijwilligers en naasten
- Niet pas betrokkenheid beroepskrachten als het informele zorg 'te veel' is

**Anders leven en zorgen.
Naar een gelijkwaardig
samenspel tussen naasten,
vrijwilligers en
beroepskrachten.**

Inspiratiebijeenkomst 18 oktober 2022

Workshop pitches

Workshop 1: Hartenkreten van mantelzorgers. Over de kunst van het samenwerken.

Mariët Brandts en Esma Saccal

Workshop 2: Ambassadeurs Informele Zorg.

Julia Muller en Esther Kersten

Workshop 3: Het belang van informele steun bij de zorg voor jeugd en gezinnen

Xandra Gruys en Linda Otterman

Workshop 4: Hoe kunnen professionals goed samenwerken met mantelzorgers en vrijwilligers?

Corien Besamusca, Molly Dost, Rik Schieven, Rosan van der Aa

Workshop 1

Hartenkreten van mantelzorgers

Mariët Brandts

Esmā Saccal

Illustraties Moniek Morelisse

Hartenkreten van mantelzorgers

Inzichten uit 15 jaar
aan samenwerking
en projecten met
mantelzorgers

43 auteurs met
ervaring als
mantelzorger en/of
beroepskracht

Workshop 2 Julia Muller en Esther Kersten

[Home](#)

[Nieuws](#)

[Over deze website](#)

[Over NIZU](#)

[Ambassadeurs IZ](#)

[Thuis in de wijk](#)

[Contact](#)

[< Terug](#) [Home](#) [> Ambassadeurs Informele Zorg](#)

Ambassadeurs Informele Zorg

Workshop 3 Xandra Gruys en Linda Otterman

Het belang van informele steun bij de zorg voor jeugd en gezinnen

Hoe kunnen hulpverleners én vrijwilligers samenwerken
in gezinnen of met jongeren
ook als er meervoudige of complexe problemen zijn?

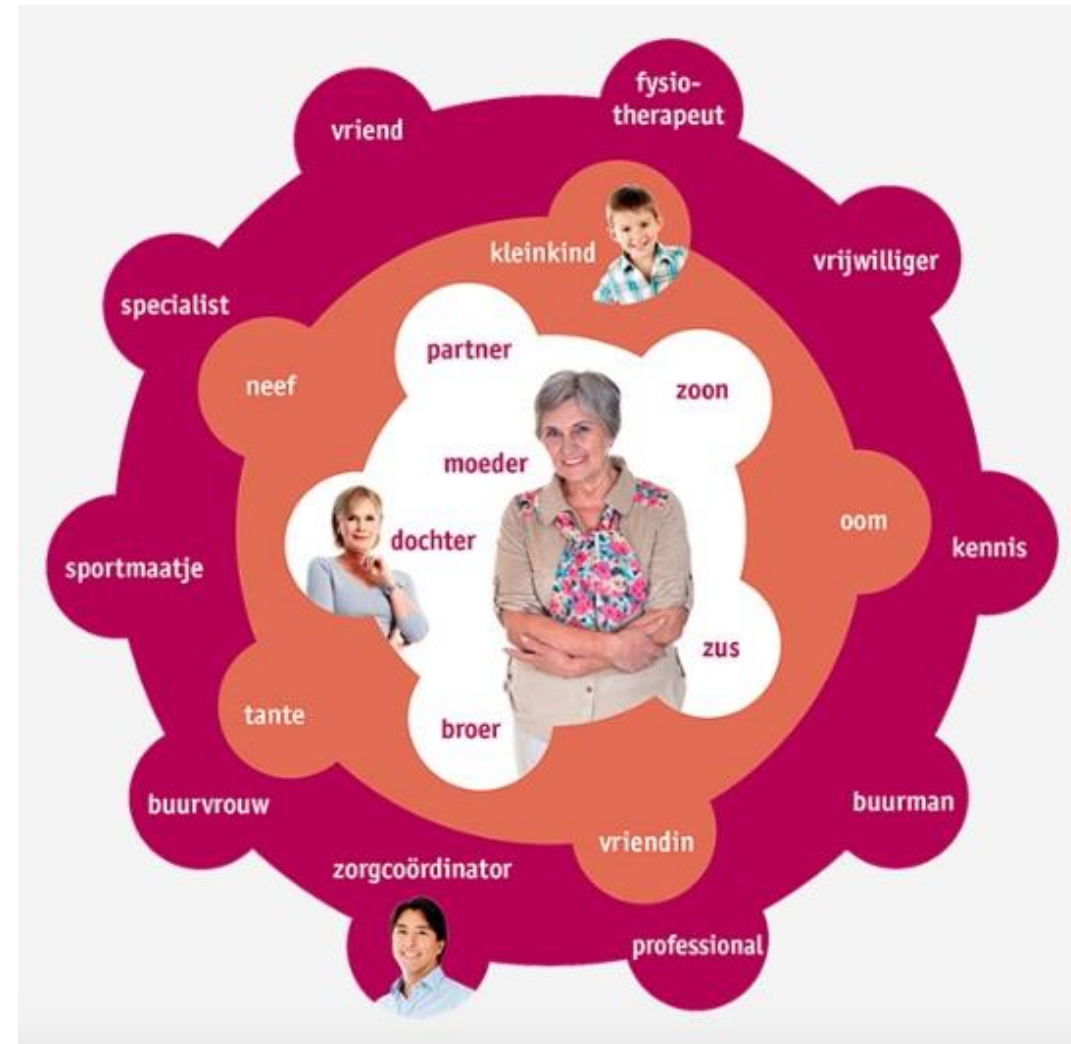
Best Practice: Samen Oplopen

Workshop 4

Hoe kunnen professionals goed samenwerken met mantelzorgers en vrijwilligers?

Corien Besamusca, Molly Dost,
Rik Schieven, Rosan van der Aa

Workshop pitches

Workshop 1: Hartenkreten van mantelzorgers. Over de kunst van het samenwerken. Mariët Brandts en Esma Saccal *deze zaal*

Workshop 2: Ambassadeurs Informele Zorg.

Julia Muller en Esther Kersten *zaal 5.1*

Workshop 3: Het belang van informele steun bij de zorg voor jeugd en gezinnen

Xandra Gruys en Linda Otterman *zaal 5.2*

Workshop 4: Hoe kunnen professionals goed samenwerken met mantelzorgers en vrijwilligers?

Corien Besamusca, Molly Dost, Rik Schieven, Rosan van der Aa *zaal 5.3*